

Detaljplan Dp 1986 för fastigheterna Västerås 4:88 med flera, Tunby, Västerås SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Planens syfte

Syftet med planen är att möjliggöra en mottagningsstation för elektricitet. Mottagningsstationen ska gestaltas på ett sätt som tar hänsyn till det exponerade läget vid Vasagatan och kulturmiljövärdena i omgivningen.

Hur samrådet har bedrivits

Planen har varit utställd för samråd från 21 augusti till 24 september. Information om samrådet skickades till berörda remissinstanser, myndigheter och sakägare/privatpersoner. Samrådshandlingarna har funnits tillgängliga på kommunens hemsida, i stadshuset och i stadsbiblioteket.

Sammanfattning

INKOMNA SYNPUNKTER

Under samrådet skickades 21 yttranden till Byggnadsnämnden. 12 av de inskickade yttrandena innehöll inga synpunkter på planförslaget.

De inkomna synpunkterna har dels handlat om att planförslaget behöver förändras för att rymma mottagningsstationens alla delar, dels att platsen över huvud taget inte är lämplig att ta i anspråk för den här typen av anläggning. Några synpunkter har rört mindre ändringar av planförslaget i syfte att ta hänsyn till natur- och kulturvärden i området.

FÖRÄNDRINGAR

- Planområdet har krympt och stora delar av Pinnmobergen ingår nu inte längre i detaljplanen. Skälet är att en detaljplan inte får omfatta ett större område än vad som behövs med hänsyn till syftet med planen.
- Kvartersmarken för transformatorstation och ställverk har minskat i bredd eftersom mottagningsstationens verkliga ytbehov nu är mer känt än det var tidigare. I stället planläggs mer mark nu som allmän platsmark.
- Huvuddelen av den prickmark som fanns i samrådsförslaget är nu borta. Skälet är att bullerfrågan har kunnat lösas med en bestämmelse om högsta tillåtna värde på bullerstörning, vilket gör prickmarken onödig. Dessutom

har den tillåtna högsta höjden på mottagningsstationen sänkts betydligt, vilket innebär att byggnaden kan placeras friare utan att riskera för stor påverkan på närboende.

- För att ytterligare minska omgivningspåverkan har detaljplanen kompletterats med utformningsbestämmelser som reglerar mottagningsstationens färgsättning och taktäckning. Syftet är att stationen ska smälta in bättre i omgivningen, framför allt färgsättningen hos Bellevuehallen och den omgivande växtligheten.
- Den minskade bredden på kvartersmarken har också gjort att behovet av att upphäva strandskyddet längs Persbobäcken har minskat på den östra sidan av bäcken.

Inkomna synpunkter

Nedan redovisas de synpunkter som skickades in skriftligt under samrådstiden, samt stadsbyggnadsförvaltningens kommentarer.

Med anledning av dataskyddsförordningen (GDPR) redovisas inkomna synpunkter från privatpersoner utan namn eller andra personuppgifter. Yttranden från privatpersoner redovisas med numret som de fått i stadens ärendehanteringssystem.

Följande har yttrat sig under samrådstiden men inte haft några synpunkter:

- Skanova AB
- Försvarsmakten
- Polismyndigheten
- VafabMiljö kommunalförbund
- Individ- och familjenämnden
- Kollektivtrafikförvaltningen, Region Västmanland
- Förskolenämnden
- Utbildningsnämnden
- Vård- och omsorgsförvaltningen
- Grundskolenämnden
- Fastighetsnämnden
- Nämnden för idrott, fritid och förebyggande

Nedan presenteras alla synpunkter som lämnades på samrådshandlingen.

1.	Kommunstyrelsen	3
2.	Kultur-, idrott- och fritidsförvaltningen.....	4
3.	Lantmäterimyndigheten i västerås.....	5
4.	Länsstyrelsen	6
5.	Mälarenergi	7
6.	Naturskyddsföreningen i Västerås	9
7.	Svenska kraftnät	13

8. Tekniska nämnden	13
9. Vattenfall eldistribution ab	14

1. KOMMUNSTYRELSEN

”Kommunstyrelsen ställer sig positiv till planförslaget som möjliggör en mottagningsstation för elektricitet, då den i sin tur möjliggör utbyggnad av ett flertal nya stadsdelar i Västerås som annars inte kommer kunna genomföras.

Föreslagen detaljplan har dock inte beaktat alla krav för att byggnad och anläggningar ska få plats inom kvartersmarken. Kommunstyrelsen har noterat behov av följande justeringar:

- Att kvartersmarken utökas i östlig riktning i den norra delen av området i syfte att ta fram en långsiktigt hållbar detaljplan som också kan möta framtida behov av utbyggnad i takt med att elbehovet i Västerås ökar.
- Att kvartersmarken utökas i västlig riktning intill vattendraget. Ett markutrymme utanför byggrätt krävs för att möjliggöra underhålls- och reparationsarbeten på anläggningen.
- Att prickad del av kvartersmarken i södra delen justeras till mer flexibel bestämmelse så att anläggning med byggnad och ställverk kan uppföras samt skapa möjlighet att kunna beakta kommande behov av utbyggnad vid ökat elbehov i Västerås.”

Kommentar: Planförslaget har nu justerats, liksom den föreslagna utformningen av mottagningsstationen. I både östlig och västlig riktning har kvartersmarkens utbredning utretts noggrant i syfte att stationen ska kunna få plats. Den största möjliga utbredningen för kvartersmarken har bestämts genom flera platsbesök där de viktiga natur- och kulturvärdena har identifierats. Mottagningsstationens nya föreslagna utformning kräver dock inte att all den mark tas i anspråk, vilket är positivt ur ett natur- och kulturmiljöperspektiv.

Den prickade marken i söder som fanns i samrådsförslaget har till största delen tagits bort och ersatts av en mer generell bestämmelse om högsta tillåtna värde på bullerstörning. På så vis blir planförslaget mer flexibelt utan att de närboende riskerar att utsättas för högre bullernivåer.

2. KULTUR-, IDROTT- OCH FRITIDSFÖRVALTNINGEN

”Det krävs utformningsbestämmelser i detaljplanen för nya byggnader, staket och mark för att anläggningen i så hög grad som möjligt ska anpassas till platsen och omgivningen. Med fördel kan anläggningen ha en färgsättning och material som harmoniserar med den omgivande naturen. Ett grönskade tak kan vara lämpligt.

Fornlämningsområdet öster om platsen är idag ett enklare besöksmål med lekpark och fornlämning. Det är utpekad i gällande grönstrukturplan som en viktig fornlämning. Det krävs därför en skogsidå, som avskärmar anläggningen, mot fornlämningsområdet för att upplevelsen på platsen ska bibehållas.

Byggnadens höjd bör begränsas så att den blir så lite synlig som möjligt från fornlämningsområdet öster om platsen och får så lite omgivningspåverkan som möjligt i övriga väderstreck.

Eftersom fornlämning berörs så åligger det exploatör att tillse att nödvändiga tillstånd inhämtas från tillsynsmyndigheten länsstyrelsen.

Marken inom planområdet bör utformas med så lite hårdgjord yta som möjligt för att anpassas till omgivningen. Det är önskvärt att skärmande grönska tillförs ytan mot befintlig cykelbana och äldre villabebyggelse i söder.

Befintliga odlingslotter är en del av en historisk koloniträdgårdsrörelse i Västerås och har därför ett kulturvärde. Som en kompensation för att odlingslotterna försvinner på Tunby bör ny plats upplåtas för odlingslotter.”

Kommentar: Sedan samrådet har planförslaget kompletterats med utformningsbestämmelser som ska säkra att mottagningsstationen får ett utseende som är mer anpassat till omgivningen. Det handlar både om färgval och om taktäckningen. För att minska påverkan på upplevelsen från fornlämningsområdet har gränsen mellan allmän platsmark och kvartersmark i öster lagts så att vegetationen i slänten mot Pinnmobacken kan bevaras.

Regleringen av mottagningsstationens höjd är mer nyanserad nu än i samrådsförslaget. Tidigare användes en generell bestämmelse om högsta totalhöjd på 40 meter ovan nollplanet som skulle gälla både stationsbyggnaden och alla andra anläggningar i området. I förslaget som nu skickas på granskning har stationsbyggnadens höjd sänkts betydligt genom en bestämmelse om högsta nockhöjd som ungefär motsvarar ett större tvåvåningshus. För sådana byggnadsverk som master och antenner, som inte påverkar omgivningen lika mycket som en byggnad, är dock i stället planförslaget nu lite mer tillåtande eftersom den högsta tillåtna totalhöjden har ökat något. Genom utformningsbestämmelser, och genom att vegetationen på Pinnmobacken fredas, kan påverkan på fornlämningsmiljön begränsas.

För att skapa ett visst avstånd till bostäderna söderut sparas en remsa med allmän platsmark. På den ytan finns det möjlighet att framöver plantera skärmande grönska, men detta regleras inte närmare i planförslaget.

3. LANTMÄTERIMYNDIGHETEN I VÄSTERÅS

”Plankarta med bestämmelser

- Aktualitetsdatum för fastighetsredovisningen respektive övriga detaljer i grundkartan saknas.

Planbeskrivning

- Enligt planbeskrivningen (s. 10) kommer angöringen med bil till mottagningsstationen att ske norrifrån, via Bellevuehallens parkering. Detta område ingår dock inte i planområdet och syns i detaljplan 1980K-P1999/144 vara planlagt som (prickad) kvartersmark, ändamål idrott. Det är inte möjligt att reglera något utanför planområdet varför tillfart till kvartersmarken behöver säkras fram till allmän plats inom den nu aktuella detaljplanen. Planområdet behöver utökas om tillfarten ska kunna garanteras norrifrån.
- Det framgår inte av planbeskrivningen vem som ansöker om och bekostar eventuell ledningsrätt för fjärrvärmeledningar (s. 12).
- I detaljplanen finns område utlagt med användningen E1 (transformatorstation) och E2 (ställverk) vilket oftast betraktas som kvartersmark för annat än enskilt bebyggande, men det står inget i planbeskrivningen om detta eller vilka regler som gäller för genomförandet. Generellt kan sägas att kvartersmark kan vara av två olika typer – allmän eller enskild kvartersmark. Olika regler för genomförande (bygglov respektive marklösen) gäller för de två kvartersmarkstyperna. Vad som är allmän kvartersmark får avgöras vid genomförandet. Däremot bör som stöd för genomförandet redovisas en bedömning av vad som är allmän kvartersmark i planbeskrivningen. Där bör också redovisas de särskilda regler som gäller för genomförandet och de konsekvenser ett sådant konstaterande medför.

Övrigt

- Genomförandetiden anges i månader i plankartan och år i planbeskrivningen (s. 4). För tydlighet, ange genomförandetiden konsekvent i månader eller år i samtliga handlingar (företrädesvis i år för att öka tydligheten).

Lantmäterimyndigheten har, med beaktande av ovanstående, inget övrigt att erinra.

Redaktionella synpunkter har lämnats direkt till planhandläggarna.”

Kommentar: Plankartan har kompletterats med information om grundkartans aktualitet.

Tillfart till mottagningsstationen kommer att lösas genom avtal mellan Mälarenergi och ägaren till fastigheten Slånbäret 5.

Genomförandetiden anges nu i både plankarta och planbeskrivning i månader.

Genomförandebeskrivningen har kompletterats med information om vilka inlösenregler som kan förväntas gälla för kvartersmarken i detaljplanen.

4. LÄNSSTYRELSEN

”Detaljplanens syfte

Detaljplanens syfte är att möjliggöra en mottagningsstation för elektricitet. Mottagningsstationen ska gestaltas på ett sätt som tar hänsyn till det exponerade läget vid Vasagatan och kulturmiljövärdena i omgivningen.

Överensstämmelse med översiktsplan

Enligt 4 kap 33 § PBL ska planbeskrivningen innehålla en redovisning om planen avviker från översiktsplanen, på vilket sätt den i så fall gör det och skälen för avvikelsen. Kommunen bedömer att detaljplanen överensstämmer med översiktsplanen och Länsstyrelsen delar denna bedömning. Detaljplanen avviker inte från översiktsplanen och är därmed i linje med översiktsplanens intentioner och mål.

Länsstyrelsens ingripandegrunder enligt 11 kap 10 § PBL

Mot bakgrund av den information som framgår av samrådsförslaget gör Länsstyrelsen bedömningen att ett antagande av detaljplanen inte kommer att överprövas.

Råd enligt 2 kap PBL

Kulturmiljö

Planområdet ligger inom Skallbergsområdet som utgörs av fyra stadsdelar i varsitt hörn av Skallbergsområdet är lokaliserade i varsitt hörn inom Skallbergsområdet; Skallberget, Vega, Nordanby och Tunby. De stadsdelar som framför allt berörs av planen är Vega och Tunby. Då siktlinjen mellan söder och norr kommer att påverkas men även siktlinjen mellan väster och norr är det viktigt med elstationens placering för att möjliggöra så stora siktlinjer som möjligt. Höjden på föreslagen byggnaden är totalhöjd 40 meter. I plankartan finns ingen byggnadsarea/yta för stationsbyggnaden. Detta bör framgå i plankartan. Då stationen ligger intill områden och bebyggelse med kulturhistoriska värden ser länsstyrelsen att föreslagen elstations höjd sänkas men också bör anpassas och utformas med färgsättning, placering, volym, skala och gestaltning så att kravet på en god helhetsverkan uppfylls i enlighet med 2 kap. 6 § PBL.

Fornlämningar

Länsstyrelsen har i ett beslut (431-1435-2023, daterat 2023-06-30) lämnat tillstånd till markingrepp inom del av fornlämningsområdet till det intilliggande gravfältet (fornlämning L2003:9905). För att utreda om det finns ytterligare fornlämningar som inte är synliga ovan mark inom planområdet ska en arkeologisk utredning genomföras så fort planområdet är tillgängligt för arkeologerna (Ist beslut 431-3142-2022, daterat 2023-09-18).

Buller

Kommunen skriver att prickmark anges närmast bostäderna, varigenom riktvärdena för buller kommer att uppfyllas. Länsstyrelsen anser att i de avsnitt i planbeskrivningen där kommunen kommenterar riktvärden för buller, bör förtydligas att man avser riktvärdena i Naturvårdsverkets rapport ”Vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller” (rapport 6538).

Natur

Länsstyrelsen håller med om att det finns särskilda skäl, i detta fall, för att kunna upphäva strandskyddet. Länsstyrelsen ser också positivt på att mycket mark blir kvar som natur vilket främjar både den biologiska mångfalden och den gröna infrastrukturen.”

Kommentar:

Sedan samrådet har mottagningsstationens höjd justerats och nyanserats. Den högsta tillåtna nockhöjden har sänkts och motsvarar i granskningsförslaget ungefär ett större tvåvåningshus. Detta gör att stationens omgivningspåverkan minskar betydligt, särskilt i relation till bostäderna söderut. Stationsbyggnadens byggnadsarea regleras nu också, till skillnad från i samrådet. Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att de här förändringarna av höjder och volym, tillsammans med planbestämmelserna om utformning, innebär att kravet på en god helhetsverkan kan uppfyllas. Mottagningsstationen kommer att ansluta till villabebyggelsen på Vega vad gäller byggnadshöjd samt till Bellevuehallen och den omgivande vegetationen vad gäller färgsättning. En bestämmelse som reglerar stationens placering bedömer stadsbyggnadsförvaltningen vore för begränsande med tanke på alla de elsäkerhets- och bullerkrav som redan begränsar hur stationen kan placeras. Det allmänna intresset av långa siktlinjer genom området har i det här fallet fått stå tillbaka i förhållande till det allmänna intresset av en god elförsörjning.

En arkeologisk utredning genomförs under våren 2024 och kommer att ha avslutats innan detaljplanen antas.

Planbestämmelserna som ska skydda omgivande bostäder mot buller har förändrats sedan samrådet, men påverkan på grannar bedöms vara densamma. I granskningsförslaget används nu istället en mer generell bestämmelse om högsta tillåtna värde på bullerstörning. På så vis blir planförslaget mer flexibelt utan att de närboende riskerar att utsättas för höga bullernivåer. Planbeskrivningen har kompletterats med information om varifrån riktvärdena hämtats.

5. MÅLARENERGI

”ME Värme:

Befintlig fjärrvärmeledning, som är en viktig redundans i Västerås fjärrvärmenät, skall beaktas. Hänsyn skall tas till framtida förnyelse, drift & underhåll samt att erforderligt skyddsavstånd mellan planerad elanläggning och befintlig fjärrvärmeledningen anordnas. Värme önskar få se granskningshandlingar för vidare samordning.

ME Vatten AB:

Dagvatten:

Inget att erinra.

VA-ledningar:

Inget att erinra.

Fibra AB:

Inget att erinra.

ME Elnät AB:

Den på remiss utsända detaljplanen beaktar inte förutsättningarna för uppförande av en ny mottagningsstation som är kommunicerade med Västerås kommun i framtagandet av detaljplanen. För att möjliggöra en byggnation av en ny mottagningsstation krävs det ett tillräckligt brett E-område. Mottagningsstationen kommer att bestå av ett utomhusställverk och tillhörande byggnader. Utomhusställverket behöver utformas så att minimiavstånd till fas-till-fas och fas-till jord kan erhållas. Mälarenergi Elnät har sedan tidigare tagit fram layoutritningar som presenteras för staden. I figur 1 framgår det att bredden på planområdet har smalnats av vilket innebär att det kommer bli trångt och svårt att få plats med både byggnad och utomhusställverk. Med nuvarande plankarta är förutsättningarna inte säkerställda att det är möjligt att uppföra en mottagningsstation inom planområdet.

Figur 1. Område i plankartan som begränsar uppförande av byggnad och utomhusställverk samt serviceväg väster om byggnaden.

Utöver det som nämnts ovan behöver också följande punkter beaktas.

- För att kunna utföra underhåll- och reparationsarbeten erfordras att serviceväg kan anläggas runt ställverksområdet.
- Norr om E-området passerar Svenska Kraftnäts 220 kV luftledning som måste beaktas. Skyddsavstånd till ny byggnad och utomhusställverk bör minst vara 20 m.

- Genom att begränsa södra halvan av planområdet med prickmark begränsas möjligheterna hur området kan användas samt utformning av mottagningsstationen. Den prickade ytan bör i stället begränsas till ett mindre område i södra halvan av plankarta. Bullernivån bör hanteras genom att införa ett gränsvärde som inte får överskridas för att begränsa att bostäderna söder om planområdet störs. Bullernivå från transformatorer kan hanteras genom att skapa olika typer av bullerskydd och installation av dämpande material i transformatorbyggnaden.
- Mottagningsstationen behöver skyddas mot åsknedslag som kan skapa överspänningar i anläggningen som leder till olika typer av fel och långa strömavbrott för anslutna kunder. En säker metod är att installera åskledarspets i toppen av en mast. I detaljplanen är högsta totalhöjd 40 m över angivet nollplan, motsvarande 10 - 14 meter över dagens marknivå. Höjd på åskmasten är ca 20 m och högsta totalhöjd bör vara minst 55 m.”

Kommentar: Den befintliga fjärrvärmeledningen genom området tryggas i sitt läge genom en bestämmelse om markreservat för allmännyttiga underjordiska ledningar.

Sedan samrådet har gränsen mellan kvartersmark och allmän platsmark justerats både åt väster och öster. Genom flera platsbesök har gränsen kunnat justeras utan att de största natur- och kulturvärdena tar för stor skada. Mottagningsstationens storlek har också kunnat revideras genom att en annan utformning har testats, vilket gjort att stationens bredd har minskat. Regleringen av mottagningsstationens höjd har också justerats och blivit mer nyanserad. Högsta tillåtna totalhöjd har ökat, vilket möjliggör den önskade åskledarmasten; högsta nockhöjd har dock sänkts till en nivå som ungefär motsvarar ett större tvåvåningshus. På så vis kan mottagningsstationens omgivningspåverkan mildras, trots möjligheten att sätta upp en hög mast.

Genom att prickmarken i söder till största del ersatts med en mer generell bestämmelse om högsta tillåtna värde på bullerstörning är planförslaget nu mer flexibelt än det var i samrådet när det kommer till placeringen av stationsbyggnaden.

6. NATURSKYDDSFÖRENINGEN I VÄSTERÅS

”Naturskyddsföreningen anser att detaljplanens syfte inte stämmer överens med Västerås översiktsplan 2026 och med Västerås grönstrukturplan och därför föreslår vi en betydande ändring av planförslaget.

STRANDSKYDDET

I planförslaget (Dp 1986 s. 8) står att ’för att kunna uppfylla planens syfte behöver marken nära Persbobäcken tas i anspråk. Strandskyddet längs bäcken behöver därför upphävas’. Naturskyddsföreningen motsätter sig detta förslag med all kraft, eftersom det finns andra alternativ. I Västerås översiktsplan står det klart att nära vatten- och strandmiljöer finns stor biologisk mångfald och attraktiva höga kulturella värden samt estetiska och rekreativa kvaliteter (Västerås översiktsplan 2026 s. 69). Och i Västerås grönstrukturplan står det att ’våra mindre bäckar i staden är värdefulla [...] Flera av de mindre vattendragen är delvis kulverterade och

dessa partier har därmed förlorat sin funktion som spridningsväg för växt- och djurliv. Dessutom har en större andel hårdgjorda ytor i staden kraftigt förändrat vattenflödet. Det är därför viktigt att de kvarvarande vattendragen och deras stränder skyddas' (Västerås grönstrukturplan s. 39). De sista öppna småvattendragen (och dess växtlighet) bör bevaras till varje pris. 'Strandskyddet syftar till att långsiktigt 1) trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och 2) bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten'. Inom den strandskyddade zonen är det förbjudet att uppföra nya byggnader eller sätta upp andra anläggningar som kan skada växt- och djurliv, exempelvis genom att fälla träd (Naturvårdsverket).

Det generella strandskyddet är 100 meter från strandkanten, men i Västerås har länsstyrelsen beslutat kring vissa vattendrag ett strandskydd på 25 meter, men absolut inte 2 meter från dikesslätten, som det står i det aktuella planförslaget (Dp 1986 s. 20). Naturskyddsföreningen anser följaktligen att detta går i stick i stäv med Västerås översiktsplan 2026 och med Västerås grönstrukturplan.

BIOLOGISK MÅNGFALD

Biotoptypen ravin är en nyckelbiotop som ofta utgör livsmiljöer med särpräglade lokalklimatiska förhållanden, vilket gör att bäckraviner kan hysa arter som annars inte förekommer i trakten. Därför bör man fridlysa Persbobäcken och Persbobäckens strand. Enligt den naturvärdesinventering som genomförts är den norra delen av Persbobäckens bäckravin med kringliggande grönska värdefull och har högt naturvärde: 'Det finns blommande träd och buskar, död ved, ytliga rötter och en blandning av stillastående och rörligt vatten vilket tillsammans ger ett påtagligt biotopvärde till platsen. Även artvärdet bedöms vara påtagligt genom förekomsten av rödlistade arter och en generellt hög artrikedom' (Dp 1986 s. 17).

'Skyddet och vårdandet av naturmiljöer är en förutsättning för att kunna bevara den biologiska mångfalden' [...] Strandkanten vid sjöar och vattendrag har ofta ett högt värde för biologisk mångfald [och] i lokaliseringsutredningen som ligger till grund för valet av nya verksamhetsområden har stor hänsyn tagits till att bibehålla värdefull natur.' (Hållbarhetskonskvensbedömning, Tillägg till Västerås ÖP 2026, mark för nya verksamhetsområden, TÖP 73, november 2022, sida 27).

SOCIAL HÅLLBARHET

Förutom minskningen av bäckens naturliga strandväxtlighet (som är uteslutande inhemska arter) kommer planen att avveckla kolonilotterna som idag finns i området. Att odlingslotterna försvinner från platsen handlar inte bara om miste av blommande växter till pollinatörer utan även en förlust av en socialt viktig mötesplats och en inskränkning i utvecklingen mot ett mer hållbart samhälle. Även rekreation och lärandet i att odla sin egen mat och vara ute i naturen påverkas negativt. Detta är fel väg att gå då intresset för odling, lokal mat och självhushållning ökar och därmed även behovet av fler odlingslotter i staden, snarare än färre. Förmodligen skulle man i detaljplanen ha tagit större hänsyn till odlingslotterna om Västerås var med i den stora satsningen Klimatneutrala städer 2030, inom det strategiska innovationsprogram Viable Cities. I detta program med fokus på omställningen till klimatneutrala och hållbara städer ingår 23 svenska kommuner med 40% av Sveriges befolkning. Just där undersöker man hur urban livsmedelsförsörjning i form av stadsodlingar bidrar till en mer hållbar stadsutveckling. Odlingslotter bidrar till biologisk mångfald och social hållbarhet och

till att stärka självförsörjningen av livsmedel i staden. I detaljplanen framgår att odlingslotterna försvinner, men det framgår ej om ersättning av yta för odlingslotter ska ske på annan plats i staden. Naturskyddsföreningen vill framföra att det borde stå i handlingarna.

I Västerås översiktsplan 2026 (s. 19–20) står 'att mark- och vattenområden skall användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov'. Planområdet lämpar sig inte bra för det bygget som föreslås. Det faktum att det föreslagna området kommer att behöva pålas mot Persbobäckens ravin är ett tydligt exempel på att platsen inte är lämplig. Dessutom, om man räknar med en tätare population i Västerås de kommande decennierna blir behovet att behålla bäcken och vegetationen runt om större för rekreationssyfte, god stadsluft och sociala mötesplatser. 'Mark- och vattenanvändningen ska planeras så att naturens bärkraft stärks, vattnets kvalitet skyddas och den biologiska mångfalden bevaras och utvecklas' (Västerås översiktsplan 2026 s. 21). Eftersom levande natur- och kulturmiljöer i tätorten försvinner idag med rasande takt är det viktigt att man hittar andra ställen att bygga på.

VÅRT FÖRSLAG

Vi anser att det saknas motivering till den valda platsen. Det står bara att stationen behöver ligga i direkt anslutning till de luftledningarna som passerar söder om Bellevuehallen (Dp 1986 s. 10). Man kan väl tänka sig som alternativ att stationen, som behöver ligga i direkt anslutning till luftledningarna, kan placeras på andra ställen inte långt från Bellevue-Vasagatan, särskilt västerut.

Upphävandet av strandskyddet och negativ påverkan på naturen vid bäcken, försvinnandet av naturvärdesobjekt, förlusten av biologisk mångfald, socialt liv och matförsörjning vid avveckling av odlingslotterna anser vi är tillräckliga orsaker för att försöka hitta andra lösningar.

Därför är vårt förslag att hitta ett annat ställe att placera stationen, ett område som:

- inte har någon bäck och därför inget strandskydd som behöver upphävas,
- inte har något naturvärdesobjekt som behöver försvinna (som det som finns på det föreslagna planområdets norra del, främst Persbobäcken, men även odlingslotterna),
- inte har några bostäder i närheten som kan drabbas av buller eller magnetfält,
- inte har några fornlämningar som behöver fredas,
- har längre avstånd från transportled för farligt gods,
- kan ha bättre tillgänglighet för Räddningstjänsten,
- inte har någon risk för skred och ras vid belastning (till skillnad från Persbobäckens ravin),
- inte har risk för eventuella översvämningar."

Kommentar:

Sedan samrådet har mottagningsstationens yta kunnat begränsas genom att en ny utformning av stationen har prövats. Resultatet är att kvartersmarken har blivit smalare i öst-västlig riktning. Framför allt är det ytterligare mark närmast Persbobäcken som har kunnat sparas. Stadsbyggnadsförvaltningen håller med om att det är viktigt att stadens kvarvarande små vattendrag, liksom deras stränder,

skyddas, och för det syftet finns strandskyddslagstiftningen. Det är dock inte rimligt att, som Naturskyddsföreningen menar, bevara vattendragen och deras växtlighet "till varje pris". I bestämmelserna om strandskydd finns därför möjligheter till dispens för de tillfällen då lagstiftaren har bedömt att det är rimligt att ge det. Vid framtagandet av en detaljplan behöver olika intressen vägas mot varandra. Strandskyddet är ett sådant intresse; en fungerande elförsörjning är ett annat. Elförsörjningen har en enorm betydelse för Västerås och möjligheterna att uppnå långsiktig hållbar utveckling. Behovet av en mottagningsstation på den här platsen bedöms vara av större vikt än strandskyddsintresset i det här fallet. Det innebär dock inte att planförslaget för den sakens skull inte stämmer överens med översiktsplanen. En fungerande elförsörjning är en grundförutsättning för att alla översiktsplanens strategier för hållbar utveckling ska kunna följas.

Vad gäller det ekologiska värdet hos Persbobäckens ravin så har planförslaget justerats för att hålla ett tillräckligt avstånd till bäcken för att undvika de utpekade naturvärdesobjekten längs den.

Det sociala värdet hos odlingslotterna är självklart mycket stort för de odlare som har nyttjat lotterna i många år. Det kan också finnas viktiga sociala värden för dem som använder odlingsområdet som rekreationsområde, kanske för promenader. Det behöver dock vägas mot de sociala fördelar som kan uppstå genom en mer välfungerande elförsörjning. Dessa fördelar kommer antagligen en mycket stor mängd människor till del, om än inte på ett lika direkt sätt som den negativa påverkan för odlarna. Frågan om en ersättningsplats för odlingslotterna är ett separat ärende som formellt sett ligger utanför ramen för den här detaljplanen, därför behandlas den inte i planhandlingarna.

Att man ska ta hänsyn till markens beskaffenhet vid detaljplaneläggning handlar framför allt om att det inte ska krävas några extraordinära åtgärder för att marken ska kunna användas på det avsedda sättet. Att grundlägga på pålar när man bebygger leriga marker är helt normalt och gör inte att platsen är olämplig för en mottagningsstation. Behovet av platser för rekreation och bevarande av biologisk mångfald är visserligen stort, men det är också behovet av en fungerande och rätt dimensionerad elförsörjning. Platsens läge är dessutom bra för att kunna försörja de tänkta områdena i staden med el. Det är därför stadsbyggnadsförvaltningens bedömning att marken är lämplig med hänsyn till både beskaffenhet, läge och föreliggande behov.

Alternativa platser att lokalisera stationen till har undersökts i ett tidigt skede. En arbetsgrupp bestående av representanter från Mälarenergi, stadsbyggnadsförvaltningen och teknik- och fastighetsförvaltningen tittade på flera olika placeringar både öster och väster om den föreslagna. Åt väster är det Rocklundaskogen man har tittat på, men där bedömdes natur- och rekreationsvärdena vara så pass stora att någon avverkning och byggnation i skogen inte skulle komma att tillåtas. Dessutom skulle ledningsdragningar från skogen och ut till Vasagatan bli mycket kostsamma. Mot öster undersökte man tre olika lokaliseringar som alla kunde avfärdas. Två av dem, vid Tunbytorp och Grytamotet, ligger alldeles för långt österut för att kunna förse de avsedda delarna av staden med elektricitet. Det tredje alternativet i öster, ungefär vid Tunby gårdsväg, kunde också avfärdas på grund av att ledningsdragningarna till Vasagatan skulle bli väldigt kostsamma. Dessutom var det inte säkert att mottagningsstationen över huvud taget skulle kunna få plats på den platsen på grund av en mängd

spridda fornlämningar. Sammantaget bedöms den föreslagna platsen vid Bellevuehallen vara den mest lämpliga. Frågorna om strandskydd, ekologiska värden, fornlämningen, buller, magnetfält, farligt gods, räddningstjänstens tillgänglighet, markstabiliteten och översvämningsrisken har alla kunnat lösas inom ramen för planarbetet.

7. SVENSKA KRAFTNÄT

"Nuläge och framtida planer

Inom planområdet har Svenska kraftnät en 220 kV-ledning tillhörande transmissionsnätet för el. Ledningen är planerad att rivas i framtiden och som planerna ser ut nu kommer Svenska kraftnät inte att ha några behov kopplade till platsen när ledningen har avvecklats. Enligt nuvarande tidplan är avvecklingen planerad till omkring år 2030 och så länge vår ledning finns kvar behöver Svenska kraftnät kunna komma åt ledningen. Det får därför inte anläggas något staket som korsar Svenska kraftnäts ledning, eller annan anläggning som hindrar framkomlighet för underhåll av ledningen samt genomförandet av rivningsprojektet. Vidare förutsätter Svenska kraftnät att utformning och byggnation görs i enlighet med gällande elsäkerhetslagstiftning.

Slutsats

Så länge transmissionsnätetsledningen finns kvar behöver Svenska kraftnäts åtkomst till ledningen vara säkerställd. Det får inte vidtas några åtgärder på platsen som hindrar Svenska kraftnäts framkomlighet till ledningen eller vår möjlighet att genomföra planerat projekt för ledningen."

Kommentar: Genom I-området får luftledningen förutsättningar att även fortsättningsvis finnas kvar på platsen utan hinder. Synpunkten har också vidarebefordrats till Mälarenergi. Frågan om åtkomst till ledningen hanteras utanför planarbetet.

8. TEKNISKA NÄMNDEN

"Yttrande över detaljplan för del av Västerås 4:88, Tunby, Dp 1986

Enligt naturvärdesinventeringen hittades flera förekomster av invasiva främmande arter inom planområdet. Teknik- och fastighetsförvaltningen anser att arbeten på platsen kommer att medföra risk för spridning av dessa arter. De förekomster av invasiva främmande arter som finns inom områden som berörs av exploateringsarbeten eller där maskiner kommer röra sig vid exploatering måste tas om hand på korrekt sätt i samband med genomförandet av planen. Det är viktigt att denna information tydliggörs, i det nuvarande planförslaget finns ingen information om förekomsten av dessa arter utan det nämns endast i naturvärdesinventeringen. De fynd av invasiva främmande arter som gjordes vid naturvärdesinventeringen finns dessutom inte registrerade i Artportalen, det är endast de naturvårdsarter som hittades vid inventeringen som har registrerats där. Att de inte har rapporterats in i Artportalen gör det svårare att följa upp och åtgärda förekomsten av de invasiva främmande arterna.

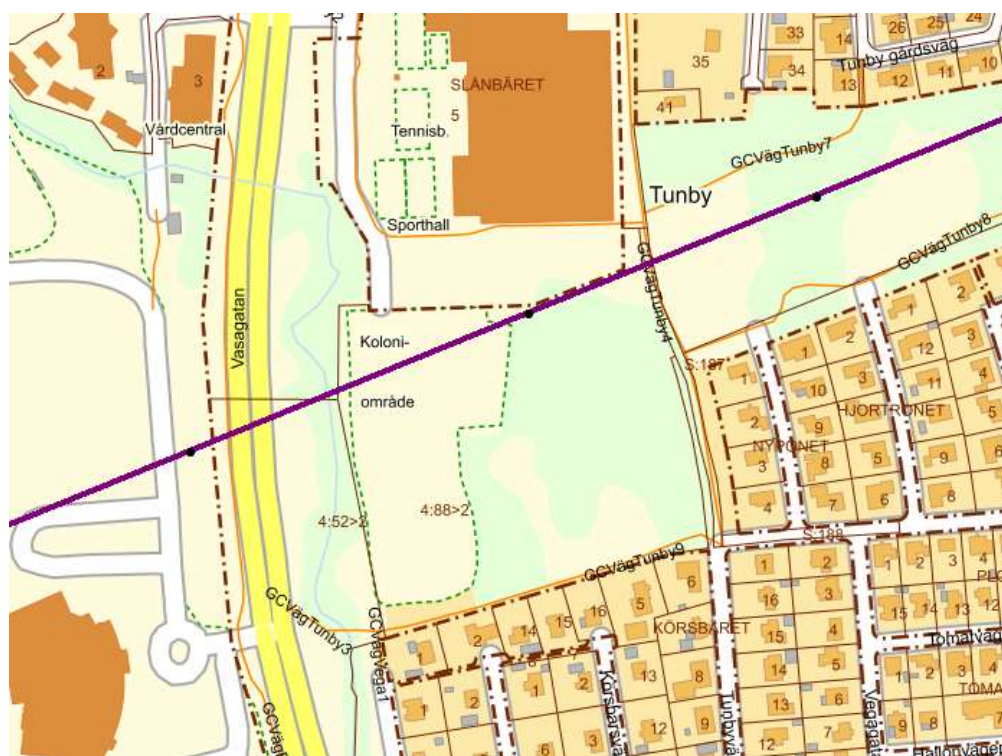
På sidan 10 i planbeskrivningen står det "att det ska anläggas en stig för att trygga allmänhetens behov av att röra sig förbi området". Området är väl försörjt av gång-

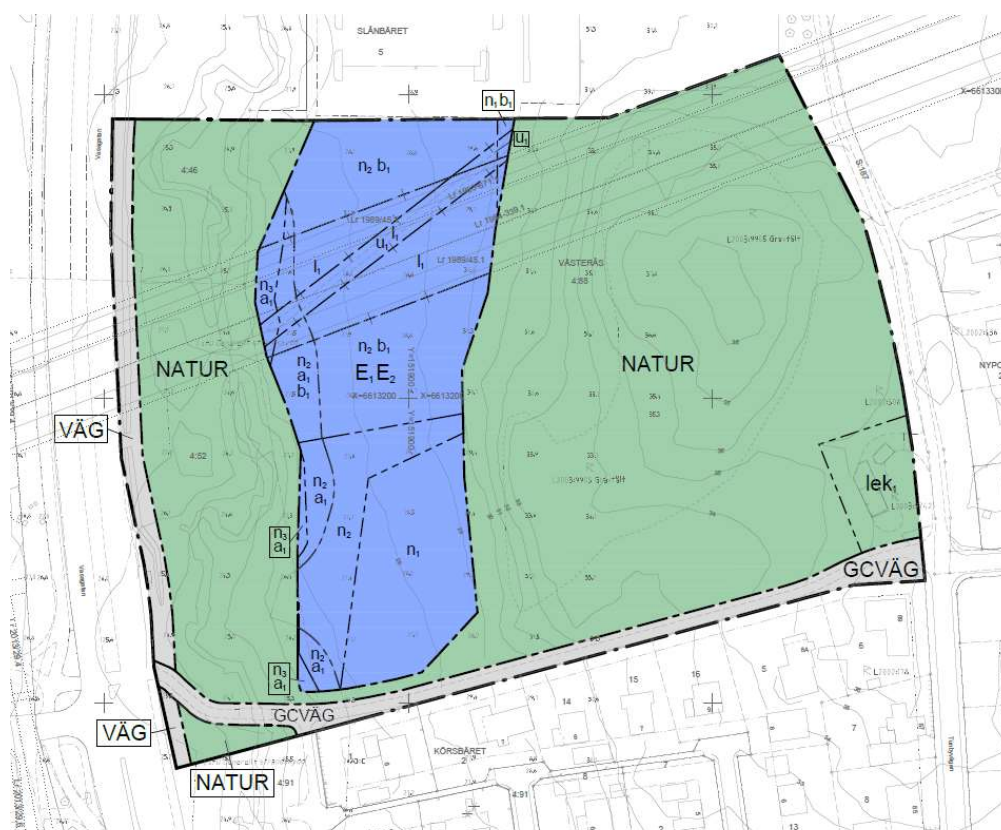
och cykelbanor. När odlingslotterna försvinner, försvinner även målpunkten för den tydliga stig som finns på platsen idag. Teknik- och fastighetsförvaltningen anser att anläggandet av stig inom strandskydd behöver utredas liksom nyttan med en anlagd stig när en mottagningsstation byggs på platsen.”

Kommentar: Planbeskrivningen har kompletterats med information om fynden av invasiva arter. I planbeskrivningen har också flera formuleringar justerats på olika ställen för att inte ge sken av att det nödvändigtvis kommer att anläggas en stig. Istället är det utrymmet för passage förbi mottagningsstationen som lyfts fram.

9. VATTENFALL ELDISTRIBUTION AB

”Vattenfall Eldistribution AB har elnätanläggningar inom område och inom närområde för aktuell detaljplan bestående av 145 kV luftledning, lila linje. Elnätanläggningarnas läge i kartan är ungefärligt.

I-området ska uppgå till minst 40 meter plus avståndet mellan ledningens yttre faser. Inom område med detaljplan skall en luftledning vara byggd i A-klassat utförande. Är inte luftledningen byggd i detta utförande får exploitören bekosta denna ombyggnad.

E-området är för litet för möjliggöra nybyggnation av en ny mottagningsstation. E-området är för litet. Vattenfall Eldistribution AB önskar samordning med kommunen gällande denna detaljplan.

Vattenfall Eldistribution AB vill informera om följande:

- Eventuell flytt/förändringar av befintliga elnätanläggningar utförs av Vattenfall Eldistribution, men bekostas av exploitören.
- Beställning/förfrågan ledningsflytt görs på Vattenfall Eldistributions hemsida. Blanketter och formulär | Vattenfall Eldistribution
- Vid eventuella schaktningsarbeten skall kabelutsättning begäras. Se Så undviker du avgrävningar på din egen tomt med Ledningskollen
- När du ska bygga, fälla träd, schakta eller spränga nära våra ledningar så glöm inte att beställa bevakning. Då är vi med på plats under arbetets gång och ser till att inga skador uppstår Beställ tjänst - Vattenfall Eldistribution
- Befintliga elnätanläggningar måste hållas tillgängliga under alla skeden av genomförandet.
- Någon anläggning, tex byggnad, får inte uppföras invid elnätanläggning tillhörande Vattenfall Eldistribution så att gällande säkerhetsavstånd inte hålls.

Detaljplanen beaktar inte förutsättningarna för uppförande av en ny mottagningsstation som är kommunicerade med Västerås kommun i framtagandet av detaljplanen. För att möjliggöra en byggnation av en ny mottagningsstation krävs det ett tillräckligt brett E-område. Mottagningsstationen kommer att bestå av ett utomhusställverk och tillhörande byggnader. Utomhusställverket behöver utformas så att minimiavstånd till fas-till-fas och fas-till jord kan erhållas. Mälarenergi Elnät har sedan tidigare tagit fram layoutritningar som presenteras för staden. Det framgår att bredden på planområdet har smalnats av vilket innebär att det kommer bli trångt och svårt att få plats med både byggnad och utomhusställverk. Med nuvarande plankarta är förutsättningarna inte säkerställda att det är möjligt att uppföra en mottagningsstation inom planområdet.”

Kommentar: Den nödvändiga bredden på I-området har, efter mailkontakt med Vattenfall Eldistribution AB, kunnat fastställas till den som nu gäller i planförslaget, det vill säga samma som den nuvarande ledningsrätten.

Kvartersmarkens utbredning har reviderats efter samrådet, både åt väster och öster. Genom platsbesök har gränserna kunnat flyttas något, utan att de största natur- och kulturvärdena kommit till skada. Genom att mottagningsstationens tänkta utformning har ändrats sedan samrådet har det blivit möjligt att rymma hela anläggningen inom det område som nu planläggs som kvartersmark.

Kvarstående synpunkter

Detaljplanen lämnas till granskning med kvarstående synpunkter.

Remissinstanser som har kvarstående synpunkter från samrådet:

Inga

Sakägare som har kvarstående synpunkter från samrådet:

Inga

Övriga som har kvarstående synpunkter från samrådet:

Naturskyddsföreningen i Västerås

Jimmy Bergqvist

Planarkitekt

Stadsbyggnadsförvaltningen

721 87 Västerås

Telefon direkt: 021-39 21 31

Jimmy.bergqvist@vasteras.se